

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1898.

TWO SECTIONS — SECTION I.

PIK LI. Ч. 9. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 16. січня 1943.

No. 9. Jersey City, N. J. Saturday, January 16, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

НЕМА ТЕРТІ МІЖ ВАШИНГТОНОМ І ЛОНДОНОМ ЧЕРЕЗ АФРИКУ

Тому, що з різних боків поширюються вісти, що настало велике непорозуміння між департаментом стейту в Вашингтоні й міністерством заграничних справ у Лондоні через французьку політику в Африці, Бренден Брекен, британський міністер інформації, заявив виразно й рішучо, що всі ті вісти безосновні й неправдиві.

ЯК СЛУЖАТЬ АМЕРИЦІ?

Невелика українська греко-католицька парохія при церкві св. О. Миколая в Майнерсвил, Па., дала досі американській армії (летунській силі, флоті й армії) 158 вояків. В тому числі є трьох офіцерів, 19 сержантів і 14 капралів.

ТАКИ ЦІЛКОМ НЕ ВЕЗЕ В УКРАЇНІ

Відомий бостонський часопис „Крисччен Саєнс Монітор“ пише, що нацистська радіо програма в Берліні тепер в добрім клопоті, як представляти відносини і події в Україні. Бо як тільки німці ввійшли на українські землі, то голосилось постійно німецькому народови, яка то багата Україна, та що з неї вони дістануть. А тепер виходить на таке, що нічого не дістали, а ще й саму землю мусять залишити. Скрахувала теж і справа колонізації України, яку розголошувало берлінське радіо.

СОВЕТСЬКА АМБАСАДА ПРО ЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ В УКРАЇНІ

Інформаційний Бюлетен советської амбасаді в Вашингтоні, як подає ОНА, згадує за те, що нацистська влада зіграла в днях 26 і 27 серпня 1942 року до Луцька на Волині 20,000 жидів ніби для реєстрації, а наділі всіх їх розстріляли. В Сарнах мали розстріляти 18,000 жидів у такий самий спосіб. В тому самому місті мали розстріляти на весні минулого року 14,000 росіян і українців, а 26. серпня мали розстріляти в Рівнім 850 українців і 1,600 жидів. Той самий Бюлетен подає, що як німці заняли Київ і Дніпропетровськ, то розстріляли 60,000 місцевого населення.

З МАЛОЇ ПАРОХІЇ 127 ХЛОПЦІВ В АРМІЇ

Українська греко-католицька парохія в Гановер, Па., що має всього яких 150 родин, дала досі американській армії й флоті 127 хлопців. Стільки саме є зірок на їх Прапорі Служби.

УКРАЇНСЬКА МАТИ—ПОСИЛАЄ ЖЕЛАННЯ 15 СВОЇМ ДІТЯМ

Через канадійський часопис „Будучність Нації“ зложила желання з нагоди Різдва і Нового Року своїм дітям Анна Вахна з Стюартбурн, Манітоба. Отся мама 15 дітей посилає через газету „маміні найщиріші желання“ усім тим дітям „розкиненими по цілій Канаді й Америці“. Ті діти такі: Ілля, лікар-дентист, і Теодозій, студент університету, обидва в Торонті. Антін, лікар в Віндзор, Онт. Володимир, учитель в Авкбурн, Ман. Козма і Борис в канадійській армії. Оля, учителька в Тостой, Ман. Ева, в школі в Вінніпегу, Клявдія, учителька в Толстой, Ман. Верна, учителька в Толстой. Та ще доньки: Олена, Катерина, Марія та Софія. Многі з них віддані, а та остання, віддана, в Клівленд, Огайо. Часопис, згадуючи за ту маму, додає, як ся протестувати багато вище стоїть від всіляких наших „ніби інтелігентів“, які не зуміли виховати для народу добрих синів і доньок.

СТЕМФОРДСЬКИЙ КАЛЕДЖ НА ЛІСТІ ФІЛІЇ УНІВЕРСИТЕТУ

Ректорат Українського Католицького Каледжу в Стемфорд, Конн., оголосив телеграму, одержану від Католицького Університету в Вашингтоні, в якій каже, що Каледж св. Василія зістав втягнений тим університетом на листі „філіяльних Каледжів“ на протяг 1943—1945 років. Тим робом, пише „Шлях“, научні ступні Стемфордського Каледжу дістають таку вагу, якби були надані Католицьким Університетом у Вашингтоні.

ЗГИНУВ НА ПАЦИФІКУ

Юрій Лазар, років 21, брат о. І. Лазара, укр. кат. священника з Стемфорд, Конн., що служив в американській маринарці, згинув підчас морської битви з ворогом на водах полуднево-західного Пацифіку. Походив з Скрантон, Па.

АРХИПЕНКО ШЕ НА ОДНІЙ ВИСТАВІ

На виставі „Артістс фор Вікторі“ в Метрополитен Мюзіум в Нью Йорку є виставлений, як уже було подано, „Мойсей“ Олександра Архипенка, а тепер є ще виставлені інші твори цього великого мистця в Букголд Гелері й Вилард Гелері (82 Іст 57 вулиця, Нью Йорк) на виставі під назвою „Американська скульптура нашої доби“.

Аліанти Перемагають на Усіх Фронтах

НЕ МОЖУТЬ НАЙТИ КВІЗЛІНГА В УКРАЇНІ

Советський письменник Олександр Корнійчук пише в статті л. н. „Україна в огні“ між іншим таке: „Німці шаліють. Вони думали, що в Україні, так як в Франції чи Норвегії, вони знайдуть зрадників в рядах української інтелігенції, що вони знайдуть українських квізлінгів. Та вони грубо перерахувалися. Ні одного письменника, ні одного вченого не найшли, що зрадив би свою країну“.

О. ЖАН ВІЗИТАТОРОМ ПОЛОНЕНИХ

„Світло“ подає: Бувший військовий духовник при Головній Команді Української Армії, а тепер греко-католицький парох в Отаві, о. Йосафат Жан, зістав номінований візитатором полонених і є уповажнений роздавати між ними дарунки від Папи.

ТРИ КЛИЧІ ПОНЕВОЛЕНИХ ЛИТОВЦІВ

З поневоленої німцями Литви доносять, що литовське підпілля поширяє між литовцями ось такі кличі: Нема ліпших і гірших литовців і всі діти Литви повинні жити між собою у братній згоді; виконувати німецькі розпорядження з якнайбільшою резервою; литовці нічого собі так дуже не бажають, як звільнення від своїх визволителів.

ШЕВЧЕНКО „РОСІЯНИНОМ“

В дописі з Монреалю до „Канадійського Фармера“ (з 6. січня) пишеться, що в монреальським „Стандарді“ з 26. грудня 1942 є поміщені відбитки большевицьких афішів, якими большевики закликають советських громадян до боротьби з фашистами. На одній відбитці є вимальований Тарас Шевченко. Нагорі над образом і життєписом є такий заголовок: Шевченко був російським поетом, артистом і революціонером.

70 ПІДПОЛЬНИХ ГАЗЕТ У ПОЛЬЩІ

ОНА подає, що в московській „Правді“ пишеться про те, що в Польщі існує сімдесят підпольних газет, які читає населення, що бойкотує німецьку пресу.

СТАН УКР. КАТ. ДУХОВЕНСТВА В КАНАДІ

„Світло“ подає: З кінцем 1942 року Українська Греко-католицька Дієцезія в Канаді мала 104 священників, 8 діаконів і 10 дієцезальних питомців.

На Кавказі советські війська пішли вперед 26 миль, а над Доном відпирають сильну німецьку контрфорсиву. В Тунісі французькі частини, підперті американськими летунами, здобули дві важні позиції в горах. Американські торпедовці відігнали японську флоту біля Гвадалканал. Бритійські летуни скинули 100 тон бомб на Ессен, великий промисловий центр у Рурщині. В Лібії Восьма Бритійська Армія готова до наступу. Кажуть, що ген. Ромель буде пробувати ставити оборону якнайдовше, але його судьба запечатана. Китайці відбили від японців два міста в провінції Гонан.

РУМУНІЗУЮТЬ ОДЕСУ

ОНА подає з Москви, що населення Одеси зменшилось на половину, та що румунська окупаційна влада заборонила вживати української мови і видавати українські та російські газети. Місцеві газети виходять виключно в румунській мові. Ці вісти мають бути подані за нацистською газетою „Донав Цайтунг“. Далі подається, що в Одесі населення голодує, бо здобувши Одесу німці обграбили населення до останнього бохонця хліба.

„СХІДНІ КРЕСИ“ І СКОРСЬКІ

„Нови Свят“ подає звіт з віча в Дітроїті, на якому говорив ген. Сікорські, премієр польського уряду на вигнання. У відповіді на закиди, що не дбає за „креси“, подав він, між іншим, таке:

„Забувають, що то я боровся за ті креси, що я боронив Львова, що я боронив потім кресів як начальник Польської Групи і начальник Пятої й Третьої Армії... Хай деякі крикливі поляки теж не забувають, що це саме я добув міжнародне признание східних границь з боку Ради Амбасадорів і що це я, як міністер справ військових, покликав до життя Корпус Охорони Пограниччя саме для оборони нетериторіальності тих границь“.

10 КОНГРЕСМЕНІВ

З ПОЛЬСЬКОГО РОДУ

„Нови Свят“ помістив спільну фотографію конгресменів польського походження. Є їх у телерішньому конгресі 10 осіб. Кореспондент газети до цього додає, що пословиця каже, що „де є трьох поляків, там є двох забавляти“, але в тому випадку, каже кореспондент, маємо до діла „двійком“.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Яких Маємо Вояків в Армії?

Коли читати те, що передають різні кореспонденти, що відвідують американських хлопців, що є в армії, флоті, чи маринарці, то нема ніякого сумніву щодо військової моралі. З усіх боків чути від вояків один голос: посилайте нас чимскорше у бойові лінії, щоб чимскорше розправитись з ворогами, кінчити війну і вертати домі.

Та бувають ще й іншого роду звідомлення, що вказують на інші питоменности американського характеру. Маємо тут на думці ось тих п'ятьох братів Соливанів з Айови, що зголосились разом до маринарки зараз по підступнім нападі японців на Перл Гарбор, та ще під умовою, щоб їх призначили до служби на однім і тим самим кораблі. Хотіли бути разом, щоб разом мати нагоду пімстити смерть свого спільного, дорогого друга, що згинув під час японського нападу на Перл Гарбор.

Їх воля сповнилась. Всі дістались згодом на один і той самий американський кружляк Джуно і всі разом брали участь у славних морських боях біля Гвадал-

канал, де то американці завдали японцям величезних втрат. Та разом з тим і затонув теж і американський кружляк Джуно. А тепер маринарка повідомила батька і матір ось тих п'ятьох братів, що нема й про них вістки... Значить, що можна рахувати їх між тими, що славно загинули. Бо тільки якесь чудо могло їх виратувати. Але на те є слаба надія, хоч нею потішають матір пропавших...

І замітне ще й те, що сказала матір, коли їй подали вістку про те, як є з її синами. Сказала серед сліз і радості: „Хлопці бажали собі, щоб так сталося! Я знаю це..." І додала, що хлопці, як писали до неї з війни, то завжди додавали: Мамо, держися добре! Так якжеж їй тепер не держатись!

“3 ОКУПОВАНОЇ РОСІЇ”

Під таким наголовком помістив „Соціалістичний Вестник” статтю С. Шварца про те, що діється на забраних німцями від Советів землях. Стаття написана на підставі тих матеріалів, що їх автор знайшов в берлінським „Новім Слові”, якого числа одержав (від травня до жовтня

1942). Автор стверджує, що на жаль нема в тих числах нічого про спротив населення, бо, очевидно, нацистична цензура не допустила б таке друкувати. Навіть є мало про переслідування жидів. Про те останнє можна тільки припадково дізнатись, коли, наприклад, у дописі з Басарабії чи Одеси, що є під румунською адміністрацією, пишеться, що там „вже нема жидів”, чи в дописі з Дніпропетровська, де сказано, що перепис міста виказує тільки 377 жидів. Тяжко теж виробити собі погляд про адміністрацію краю. По містах є форма влади дуже різноманітна: в Дніпропетровську і Николаєви, наприклад, стоять на чолі міста городські комісарі (німці), в Орлі є „бурмістр”, в Одесі „губернатор”, в Смоленську перебрали владу в місті „ліпші люди”, такі як проф. Базилевський, Єфімов, доцент Соловєв і т. п. Ті люди, як видно, намагались „співпрацювати” з німцями та італійцями, що заняли місто. Управа міста поділена на різні відділи: шкільний, соціальний, здоровля, фінансів, торгівлі й т. п. Таке є і в інших містах, а в Дніпропетровську, наприклад, є ще „відділ мистецтва”, а в Києві „відділ пропаганди”. Всюди видаються місцеві газети. В серп-

ні нараховано на території одного тільки Українського Райхс-комісаріату, пише Шварц, 70 газет. Але це все пів-урядові й для урядових цілей, а не самостійні видавництва. З звітів у газеті видно, що найбільше турбують місцеві управи проблемою освіти, санітарними справами та запобіганням нужді. Хоч крайна нужда, люди пробують вдержувати культурне життя. В школах учать нераз при температурі нижче зера. Функціонують театри, як от в Києві, Дніпропетровську, Одесі, Симферополі, де виступають місцеві мистецькі сили. Всюди слідний натиск на „співпрацю”. Присвячується багато місця описам, як от школярі в Дніпропетровську збирали метал для німецького промислу, чи як Псков святкував „річницю визволення”, а городський голова, В. М. Черепенкін (Черепенкін), підносив „трикратне Спасибі... великому вождови германського народу”. Ось такі факти, пише Шварц, газета широко й докладно описує. З описів виходить, що дуже тяжко пізнати душу молоді й молодої інтелігенції, що залишилась по відступі Советів. Вони не довіряють нікому і скривають свої справжні думки і бажання.

Департамент Стейту Ніби “Проти Советів”

„Карпатська Русь” з 8. січня пише, що „державний департамент у Вашингтоні має свою власну політику щодо відношення до малих держав, що оточують Советський Союз”. Каже, що „про ту політику мало пишеться в американській пресі і широка американська публіка мало про неї знає”. Ось та політика ніби мала б полягати в тому, щоб „давати протекцію і піддержку всім сусідам Росії, навіть тим, що ведуть війну з Росією”. Це останнє відноситься до Мадярщини, Румунії й Фінляндії. Це має бути політика молодих дипломатів, яких Дру Пірсон називає „бойсами-карієровичами”, та які ніби походять з багатих родин і „глянуть порозуміння не з Советським Союзом, а з отвертими ворогами Советського Союзу”. Ось та, кажеться далі, „тайна антисоветська політика наших молодих дипломатів в державнім департаменті мобілізує тут сили не для кооперації з Советським Союзом, а для боротьби з ним”. Це останнє відноситься до того, що малоб статись по війні. Знову „Карпатська Русь” пише, що „як сьогодні Советський Союз є потрібний для забезпечення перемоги над гітлеризмом, так по війні він буде потрібний для забезпечення мира в Європі й цілім світі”.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БОФАЛО, Н. Й. — Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє членів, місцевих і позамісцевих, що вибір уряду на 1943 рік відбудеться в неділю, 17. січня, в галі гр.-кат. церкви, по Сл. Божій. — Павло Володка, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 17. січня, в салі церковній, 74 Герис Еве, в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці важні збори. Буде запряження нового уряду на рік 1943, будуть звіти з діловодства за минулий рік, які зложать уряд і контр. комісія. На минулих зборах ухвалено, що кожний член має принести на зі збори рахунок, за скільки він закупив воєнних бондів. Вкладки повинні бути плачені що місяця на зборах. Союзі вкладки повинні бути заплачені найдалі до 25 що місяця. Коли член поступатиме не згідно зо статутом, буде суспендований. — Оекса Косюк, предс.; Іван Кокольський, секр.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. — Бр. св. Арх. Михайла, від. 90, подає до відома всім своїм членам, що річні збори відбудуться в неділю, 17. січня, зараз по Сл. Божій, в галі церковній. Кожний член має явитись і заплатити свою належитість, щоби можна вислати на час рахунок до гол. канцелярії. Як хто не заплатить буде суспендований і заплатити кару згідно зо статутом, що не явився на збори. Члени повинні хоч раз на рік зійтись і знати хто на будуче буде відповідальний за відділ. — За уряд: С. Волчанський, предс.; Т. Госинець, кас.; І. Чепя мол., секр.

ПОТРІБНО ФАБРИЧНИХ РОБІТНИКІВ. (Досвід не потрібний). Ріжний рід легкої фабричної роботи для охочих робітників. Зголошуватись до: 9-14
EMELOID CO.,
278 Laurel Ave., Arlington, N. J.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідоцтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST.
NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10-8; неділя 11-2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00

ВАСИЛЬ ПРИШЛЯК
ВИРІБНИК І ПРОДАВЕЦЬ
МЕБЛІВ
GRAND CIRCLE
UPHOLSTERING CO., Inc.
2469 WEBSTER AVENUE
Near 188th St.
BRONX, N. Y.
Telephone: FOrdham 5-4666.
Має на складі РІЖНІ МЕБЛІ доброї якості, по дешевій ціні.

МИРОН ЛИТВИН
і СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й оклицю
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEIrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОУ
і ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646